

Könyvtári állományok költöztetésének támogatása informatikai eszközökkel

Az online katalógusok és országos lelőhelyjegyzékek korában fontos követelmény, hogy a könyvtárak naprakész és könyvtáros segítsége nélkül, távolról is értelmezhető tájékoztatást adjanak állományuk aktuális állapotáról. Ugyanakkor egy nagyobb könyvtárköltöztetés, állomány-átstruktúrálás azzal jár, hogy dokumentumok tízezzel változtatják fizikai helyüket, helyrajzi számukat és elkerülhetetlen, hogy bizonyos ideig hozzáférhetetlenül átmeneti helyen, dobozokban tartózkodjanak. Az átmenetiség és naprakész tájékoztatás ellentmondásait a költözés informatikai támogatásával kísérhetjük meg feloldani.

A DEENK-ben az állomány fizikai mozgatása a numerus kurrens alapú zárt raktározásról tematikus elrendezésű szabadpolcos könyvtárrá alakításával járt együtt. A feladat megoldását három részre tagoltuk.

Az előkészítő szakasz viszonylag hosszúra nyúlt, és elsősorban az állomány és az olvasói igények beható ismeretét feltételező könyvtár-szakmai döntések meghozatalát jelentette: ekkor történt meg a döntés minden egyes könyv esetében arról, hogy költözik-e új könyvtárrészbe, ott raktárba vagy szakterületi beosztású szabadpolcra kerül-e. Ebben az előkészítő szakaszban biztosítani kellett, hogy az állományt eredeti állapotában zavartalanul lehessen használni. A munka ténylegesen abból állt, hogy az előre megtervezett új könyvtári rendnek megfelelően a katalógusrekordokban minden egyes költöző példány adataihoz máskor nem használt mezőkbe, almezőkbe bekerültek a „leendő” lelőhelyet, helyrajzi számot és kölcsönzési politikát jelölő kódok. A munkát a szakrefensek végezték a könyvtári rendszer katalógizáló moduljának segítségével; az informatikai támogatás az új adatok kereshetőségét biztosító indexek kialakítása jelentette.

A háttérben zajló előkészítő munka után két viszonylag gyorsan lebonyolítható szakaszban történt meg az állomány tényleges átmozgatása nagy informatikai ráfordítással és jelentős mennyiségű segédmunkaerő igénybe vételével:

A példányrekordokba beírt jelölésekkel dolgozó programok az eredeti raktári rendnek megfelelő sorrendű listákat generáltak a költöző állományok tényleges legyűjtéséhez a leendő helyrajzi számokat tartalmazó, a legyűjtéskor rögtön felragasztható helyrajzi szám címkékkel együtt. A listák segítségével a költöző állomány új jelzetekkel való ellátása még a régi helyen, segédmunkaerővel, gépiesen megoldható volt. Ugyanakkor megtörtént a régi lelőhelyek és jelzetek automatikus lecserélése.

A fizikai költözés menetének és az átkerülő állománynak dokumentálását segítette az a program, amelynek segítségével minden „bedobozolt” kötet vonalkódja alapján listára került. Ez a listázó program azt is elintézi, hogy a most már helyéről elmozduló, átmenetileg nem használható állományrészre az online katalógusban is látható „költözés alatt” megjegyzés kerüljön. Ehhez illetve az előző szakasz kódcserejéhez az egyébként rendszerfüggetlen eszközökkel dolgozó segédprogramoknak be kell nyúlniuk a könyvtári rendszer bibliográfiai adatbázisába is.

A költözés fizikai lebonyolítása után a művek új helyen való használatba vétele a revízió után vagy teljesen automatizáltan a „költözés alatt” megjegyzés levételével kezdődik.

Mindezzel jó közelítéssel elérhető volt az, hogy egy hosszadalmasabb, viszonylag kevesebb szakember munkáját igénybe vevő előkészítő szakasz után informatikai eszközök segítségével maga a költözés rövid idő alatt, sok ember bevonásával elvégezhető legyen és az olvasók is pontosan tájékozódjanak minden példány aktuális állapotáról.